

Sygn. akt III AUz 51/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Elżbieta Bałaban

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **L. S. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.**

o rentę rodzinną

na skutek zażalenia wnioskodawczyni L. S. (1)

na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 stycznia 2016 r. sygn. akt IV U 2181/13

postanawia:

oddać zażalenie.

Monika Kowalska

Sygn. akt III AUz 51/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2016 roku Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił wniosek L. S. (2) o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w sprawie o rentę rodzinną. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że stosownie do art. 117 § 5 k.p.c., niezależnie od trudnej sytuacji majątkowej strony, przesłanką konieczną do ustanowienia adwokata lub radcy prawnego z urzędu jest uznanie przez Sąd potrzeby jego udziału w sprawie. Udział wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego w sprawie można uznać za potrzebny, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym. W ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie nie zachodzą wskazane wyżej przesłanki uzasadniające ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Nie kwestionując trudnej sytuacji materialnej wnioskodawczyni, Sąd Okręgowy stwierdził, iż jest ona osobą zdolną do samodzielnego podejmowania czynności, o czym świadczy chociażby sposób zredagowania przez nią odwołania, zarzutów do opinii biegłych oraz treść apelacji od wyroku. Ponadto sprawa o rentę rodzinną, w której kwestią sporną jest tu ustalenie czy wnioskodawczyni jest niezdolna do pracy, nie należy do spraw skomplikowanych - zarówno pod względem faktycznym jak i prawnym. W związku z powyższym, w ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie nie

zachodzi potrzeba ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika z urzędu i dlatego - na podstawie art. 117 § 5 k.p.c. - wniosek został oddalony.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła wnioskodawczyni L. S. (2), wnosząc, jak można wywnioskować z jego treści o zmianę tego orzeczenia i ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu zażalenia podniosła, że jest osobą w bardzo trudnej sytuacji materialnej, co zauważył sam Sąd Okręgowy. Jednak nie zgadza się z oceną tego Sądu, iż zna przepisy prawa i może występować sama w nin. postępowaniu. Podniosła, że jest osobą chorą oraz nie zna się na przepisach prawa i dlatego wniosła przedmiotowe zażalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest uzasadnione.

Zgodnie z treścią art.117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Przy czym nawet jeżeli sytuacja majątkowa wnioskodawcy jest trudna, Sąd uwzględnia taki wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny (art. 117 § 5 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, zgodnie z którym potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie zachodzi, gdy stopień skomplikowania sprawy nie przekracza umiejętności i możliwości obrony swych praw przez stronę. Celowość udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej stronie zachodzi przede wszystkim w sytuacji, gdy strona ta wykazuje nieporadność, nie podejmuje stosownych działań procesowych, nie potrafi w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska lub nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym, bądź wówczas gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym, a ponadto w przypadku występowania u strony niezdolności do samodzielnego działania w postępowaniu między innymi z uwagi na stan zdrowia oraz wiek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2010 roku, IV CSK 318/09, LEX nr 678016, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2012 roku, IV CZ 125/12, LEX nr 1288735). Warto przy tym odnotować, że instytucja pomocy prawnej przydzielanej z urzędu stanowi wyjątek od reguły samodzielnego pokrywania przez stronę wydatków związanych z postępowaniem sądowym, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez profesjonalnego pełnomocnika. Z tego względu, przesłanki uzasadniające ustanowienie pełnomocnika z urzędu podlegają ścisłej wykładni. Nieodpłatna pomoc prawna w postępowaniu cywilnym przysługuje osobie ubogiej, której nie stać na pokrycie wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego, ale jednocześnie przysługuje ona osobie, która z przyczyn obiektywnych nie potrafi sobie poradzić z trudami samodzielnego prowadzenia procesu, wykazując znaczną nieporadność życiową.

Trafnie Sąd I instancji przyjął w tej sprawie, że na obecnym etapie postępowania nie zachodzi potrzeba reprezentowania wnioskodawczyni przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu. Wnioskodawczyni, choć powołuje się na okoliczność, że jest osobą chorą, to właściwie wykorzystuje swoje uprawnienia procesowe: brała czynny udział w rozprawie przed Sądem I i II instancji oraz składała wcześniej adekwatne do okoliczności rozpatrywanej sprawy zastrzeżenia do opinii biegłych sądowych - lekarzy specjalistów. Przedstawiła swoje stanowisko w odwołaniu od decyzji organu rentowego i w apelacji, z wystarczającą precyzją, w sposób zrozumiały. Analizując dotychczasowy przebieg postępowania nie można przypisać wnioskodawczyni przymiotu nieudolności, bądź niezaradności. Podejmując kolejne czynności procesowe skarżąca działa z pełnym rozeznaniem stanu sprawy, posiada podstawową wiedzę o regułach rządzących procesem cywilnym, w tym o możliwych i celowych w danym stadium postępowania czynnościach procesowych. W toku niniejszego postępowania nie ujawniły się również okoliczności świadczące o niezdolności wnioskodawczyni do samodzielnego działania w procesie ze względu na ułomności spowodowane stanem zdrowia, zaawansowanym wiekiem, czy też zaburzeniami w sferze psychicznej lub intelektualnej, które to ułomności w znacznym stopniu utrudniałyby jej podjęcie skutecznej ochrony swoich praw, w tym stawiennictwo na terminy rozpraw. Właściwości osobiste strony (wiek, stan zdrowia, poziom intelektualny) nie stanowią zatem podstawy do przyznania skarżącej pomocy prawnej z urzędu. Potrzeby ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie uzasadnia także stopień zawiłości rozpatrywanej sprawy. W przedmiotowym postępowaniu nie występuje

żadne skomplikowane zagadnienie prawne w związku z którym konieczne jest udzielenie wnioskodawczyni pomocy prawnej przez profesjonalistę. Spór ogniskuje się na kwestii niezdolności do pracy. Kluczowe znaczenie mają więc ustalenia faktyczne związane ze stanem zdrowia wnioskodawczyni, który to stan zdrowia podlegał ocenie przez właściwych specjalistów z zakresu medycyny – biegłych sądowych lekarzy. Powinnością skarżącej było jedynie dostarczenie odpowiedniej dokumentacji lekarskiej oraz umożliwienie biegłym przeprowadzenia bezpośredniego badania. Podkreślić należy, że z uwagi na to, iż wnioskodawczyni nie była reprezentowana przez tzw. fachowego pełnomocnika - będącego radcą prawnym lub adwokatem - Sąd I instancji udzielił jej wszystkich niezbędnych pouczeń o jej prawach i obowiązkach już przy wezwaniu na pierwsze badanie przez biegłych sądowych, a to pismem z dnia 31 grudnia 2013 roku (k. 10 a.s.). Sąd I instancji również z urzędu dopuścił wszelkie niezbędne dowody dla wyjaśnienia kwestii niezdolności do pracy wnioskodawczyni, a zatem wyjaśnienie istotnych dla sprawy okoliczności nie wymagało, i nadal nie wymaga w postępowaniu apelacyjnym udziału w sprawie po stronie skarżącej profesjonalnego pełnomocnika.

Reasumując, właściwe prowadzenie postępowania w przedmiotowej sprawie nie wymaga zatem posiadania pogłębionej wiedzy prawniczej, nawet w sytuacji, gdy przed Sądem I instancji zapadł niekorzystny dla wnioskodawczyni wyrok w sprawie o rentę rodzinną. Sygnalizowana w zażaleniu trudna sytuacja materialna wnioskodawczyni nie stanowi wystarczającej podstawy do ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu, w sytuacji gdy jego udział nie jest niezbędny ze względu na nieporadność strony lub zawilość sprawy. Skarżąca umiejętnie formułuje swoje oświadczenia procesowe, czy to w formie pisemnej, czy też ustnej do protokołu w trybie art. 466 k.p.c. W związku z tym jej problemy finansowe same w sobie nie prowadzą do uwzględnienia wniosku o przyznanie pomocy prawnej z urzędu.

W tych okolicznościach należy przyjąć, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe. Podniesione w zażaleniu okoliczności, koncentrujące się ogólnie na zagadnieniach związanych ze stanem zdrowia wnioskodawczyni oraz jej trudną sytuacją materialną nie podważają zasadności stanowiska Sądu I instancji w kwestii odmowy uwzględnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, które to stanowisko jest w pełni prawidłowe.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego i na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o oddaleniu zażalenia.

SSA Monika Kowalska